

Opintojen arviointi

Toimintaohje

1.9.2025

Koulutuksen kehittämispalvelut

Omistaja: Koulutuksen kehittämispäällikkö

Hyväksyjä: Laadun ja riskienhallinnan ryhmä

Sisällysluettelo

Opintojen arviointi.....	1
1 Johdanto	1
2 Arvioinnin keskeiset käsitteet	1
3 Arvioinnin perusteet ja periaatteet.....	3
4 Arvosanan muodostuminen, kirjaaminen ja julkisuus	5
5 Arviointiasteikot	6
5.1 Asteikko 5 – HYL	6
5.2 Asteikko HYV – HYL.....	7
6 Opinnäytetyön arviointi	7
7 Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavan kielitaidon arviointi	8
8 Hylätyn arvosanan suorittaminen ja hyväksytyn arvosanan korottaminen	8
8.1 Hylätyn arvosanan korottaminen.....	8
8.2 Hyväksytyn arvosanan korottaminen	9
9 Arvioinnin oikaiseminen	9
10 Epärehellisyysvaikutus arviointiin.....	10
11 Täydentävät ohjeet ja tutkintosääntö.....	10

1 Johdanto

Tämä toimintaohje määrittelee yhtenäiset periaatteet opiskelijan opinnoissa saavuttaman osaamisen arviointiin Hämeen ammattikorkeakoulussa (HAMK).

Ohjeessa kuvataan opintojen arviointi, arvosanan korottaminen ja arvioinnin oikaisumenettely. Opintojen arviointi, korottaminen ja oikaisu tehdään opintojaksolle.

Hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ohjeistetaan AHOT-toimintaohjeessa. Osaamisen näyttö arvioidaan tämän ohjeen mukaisesti.

Ohje koskee ammattikorkeakoulututkintojen, ylempien ammattikorkeakoulututkintojen ja avoimen ammattikorkeakoulun opintojen arviointia. Ohje ei koske HAMKin Ammatillisen opettajakorkeakoulun opintojen arviointia.

2 Arvioinnin keskeiset käsitteet

EQF – European Qualifications Framework

Tutkintojen ja muun osaamisen eurooppalainen viitekehys, jonka pohjalta kukin eurooppalaiseen koulutusalueeseen liittyvä maa on tehnyt oman kansallisen tutkintojen ja osaamisen viitekehyksen. Lisätietoja: <https://europa.eu/europass/fi/europass-tyokalut/eurooppalainen-tutkintojen-viitekehys>

FiNQF – Finnish National Framework for Qualifications and Other Competence Modules

Tutkintojen ja osaamisen kansallinen viitekehys, joka pohjautuu eurooppalaiseen tutkintojen viitekehykseen (EQF). Viitekehys kuvaa tutkintojen ja muun osaamisen tasot Suomessa. Ammattikorkeakoulututkinnon osaamisen taso on 6 ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon 7. Kansallisesta tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä säädetään laissa (93/2017) ja valtioneuvoston asetuksessa (120/2017).

Lisätietoja: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-viitekehykset>

Arenen suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta

Ammattikorkeakouluissa tutkintojen osaaminen on määritelty koulutuskohtaisina ja yhteisinä kompetensseina. Kompetensseilla tarkoitetaan laajoja osaamiskokonaisuuksia, yksilön tietojen, taitojen ja asenteiden yhdistelmiä. Koulutuskohtaiset kompetenssit muodostavat opiskelijan ammatillisen asiantuntijuuden perustan. Yhteiset kompetenssit ovat eri koulutuksille ja tutkinnoille yhteisiä osaamisalueita, jotka luovat perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry toimesta on laadittu yhteisten kompetenssien soveltamissuositukset, jonka tavoitteena on edistää yhteistä näkemystä siitä, miten kansallisessa tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksessä (FiNQF) esitetyjä osaamistasokuvauksia sovelletaan opetussuunnitelmatyössä, osaamisprofiilien laadinnassa ja osaamisen arvioinnissa. Lisätietoja: <https://arene.fi/julkaisut/suositus-ammattikorkeakoulujen-yhteisista-kompetensseista-ja-niiden-soveltamisesta-2022/>

Moduuli

Opetussuunnitelmat (OPS) muodostuvat moduuleista eli opintojaksoista. Moduulin laajuus on pääsääntöisesti 15 opintopistettä.

Opintojakso

Opintojakso on opintohallinnon ja suunnittelun perusyksikkö. Opintojaksoille tehdään toteutukset ja toteutussuunnitelmat. Opiskelija ilmoittautuu opintojakson toteutukselle ja saa sille arvioinnin.

Osaamistavoitteet

Moduulille ja moduulin opintojaksoille laaditaan osaamistavoitteet. Osaamistavoitteet kuvaavat selkeästi, mitä opiskelijan odotetaan osaavan moduulin ja opintojakson lopussa saadakseen hyväksytyn suorituksen. Osaamistavoitteiden tulee tukea tutkinnon FiNQF-tason saavuttamista, niiden tulee olla opiskelijan saavutettavissa ja niiden toteutumista on pystyttävä arvioimaan.

Arvioinnin kohde

Arvioinnin kohteet perustuvat osaamistavoitteisiin. Arviointi kohdistuu opiskelijan tietoihin, taitoihin ja työskentelytapoihin, jotka on määritelty osaamistavoitteissa.

Arviointikriteerit

Arviointikriteerit kuvaavat miten hyvin ja millä tasolla opiskelija saavuttaa osaamistavoitteet. Arviointikriteerit määritellään pääsääntöisesti tasoilla 1–2, 3–4 ja 5. Poikkeustapauksissa arviointikriteerit määritellään vain hyväksytyn suorituksen tasolla (HYV). Arviointikriteerit kirjataan opetussuunnitelmaan, jokaiselle opintojaksolle.

Arviointimenetelmät

Arviointimenetelmät kuvaavat millä menetelmillä arvioijat keräävät tietoa opiskelijan osaamisesta. Arviointimenetelmät kuvataan toteutussuunnitelmassa. Opettajien lisäksi opiskelijan arviointiin voivat osallistua opiskelija itse, muut opiskelijat ja työelämäyhteistyökumppanit.

Opintorekisteri

Opintorekisteri on sähköisessä järjestelmässä oleva tietovarasto opiskelijan opintoihin ja opintohistoriaan liittyvistä tiedoista. HAMKissa opintohallinnon järjestelmänä toimii Perusrekisteri osana Peppi-ekosysteemiä. Opiskelijan suoritettut opinnot ja niiden arvioinnit näkyvät opintorekisterissä. Opiskelija näkee omat opintotietonsa opiskelijan työpöydältä (Pakki) tai Tuudo-mobiilisovelluksesta.

3 Arvioinnin perusteet ja periaatteet

HAMKissa on käytössä osaamisperustainen opetussuunnitelma- ja arviointiajattelu sekä niihin pohjautuva ilmiöpohjainen oppiminen. Osaamisperustaisuus pohjautuu eurooppalaisen korkeakoulutuksen linjauksiin (EQF). Osaamistavoitteiden määrittelyn perustana ovat ammattikorkeakoululainsäädäntö ja kansallinen tutkintojen ja muun osaamisen viitekehys

(FINQF). Tutkinnon osaamistavoitteiden määrittelyssä huomioidaan myös työelämän vaatimukset ja tutkintoon liittyvä ennakkointitieto.

Opetussuunnitelmassa kuvataan tutkinnon osaamistavoitteet, jotka konkretisoituvat moduulien ja opintojaksojen osaamistavoitteissa. Opiskelijan osaamista arvioidaan teoreettisissa ja käytännöllisissä tiedoissa ja taidoissa. Lisäksi arvioidaan ja tuetaan asiantuntijuuteen kehittymistä sekä geneeristen taitojen vahvistumista. Oppimisessa korostetaan oppijakeskeisyyttä, yhteisöllistä toimintatapaa sekä tutkimuksellista otetta työelämän nykyisten ja tulevaisuuden ilmiöiden tunnistamisessa.

HAMKissa opintojen arvioinnin periaatteet ovat:

- Arvioidaan osaamista, ei suorittamista.
- Arviointi perustuu opetussuunnitelmaan kirjattuihin osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin.
- Arvioinnissa huomioidaan tutkinnon taso (FINQF 6 tai 7).
- Arvioinnissa huomioidaan Arenen suosituksen mukaisten ammattikorkeakoulujen yhteisten kompetenssien (oppimaan oppiminen, eettisyys, kansainvälisyys ja monikulttuurisuus, työelämässä toimiminen, kestävä kehitys, ennakoiva kehittäminen) kehittyminen tutkintotason tavoitteiden mukaisesti.
- Opetussuunnitelmaan kirjattujen arviointikriteerien pohjalta opettajat suunnittelevat osaamisen arvioinnin osaksi toteutusta ja kirjaavat sen toteutussuunnitelmiin.
- Arvioinnin kohteet ja arviointimenetelmät valitaan niin, että niiden avulla voidaan toteuttaa arviointikriteereihin perustuvaa osaamisen arviointia.
- Arviointi toteutetaan monimuotoisesti osaamistavoitteisiin peilaten ja erilaisia arviointimenetelmiä hyödyntäen.
- Opiskelija saa arvosanan osaamisen eli osaamistavoitteiden täyttymisen perusteella.
- Osaamisen arvioinnissa käytetään pääsääntöisesti asteikkoa 5–HYL, poikkeustapauksissa HYV–HYL (katso luku 5.2).
- Opettaja antaa arvioinnin yksittäisen opintojakson toteutukselle. Moduuleille eli opintokokonaisuuksille ei anneta arviointia.

4 Arvosanan muodostuminen, kirjaaminen ja julkisuus

Opiskelija saa kaikista suorittamistaan opinnoista arvioinnin. Opettajat antavat jokaiselle opiskelijalle henkilökohtaisen arvosanan, vaikka opinnot olisi toteutettu ryhmä- tai projektityöskentelynä. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointikriteerien soveltamisesta hänen osaamisensa arvioinnissa.

Arvosana annetaan viimeistään yhden kalenterikuukauden sisällä toteutussuunnitelmaan merkitystä toteutuksen päättymispäivämäärästä, poikkeuksena lomajaksot (joulukuu sekä touko-elokuu). Arvosana merkitään opintorekisteriin. Tarkemmat opettajan ohjeet opintojaksojen arvioinnin teknisestä merkitsemisestä sekä mahdollisten huomioiden kirjaamisesta opiskelijalle opintorekisteriin ovat HAMK Intrassa opintojen arvioinnin ohjeissa.

Arvosanan muodostamisen perusteena oleva kirjallinen tai muulla tavoin tallennettu arviointia dokumentoiva aineisto säilytetään koulutuksissa yhden (1) vuoden ajan toteutuksen päättymispäivän jälkeen. Aineisto palautetaan ja säilytetään HAMKin Learn-oppimisympäristössä. Mikäli opiskelija ei palauta aineistoa Learn-oppimisympäristöön, siirtyy vastuu sen säilyttämisestä opiskelijalle. Opettajalla ei ole velvollisuutta arvioida muita kuin Learn-oppimisympäristöön palautettuja osaamistehtäviä.

Opiskelijan tulee suorittaa opinto toteutussuunnitelmassa olevan aikataulun mukaisesti. Mikäli opiskelija ei toimi näin, tulee hänen olla yhteydessä opettajaan ennen opinnon päättymistä ja neuvoteltava suunnitelmasta toteuttaa opinto poikkeavassa aikataulussa.

Opiskelijan kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa suorittamia opintoja voidaan hyväksyä osaksi hänen tutkintoaan. Hyväksiluku voidaan tehdä joko korvaamalla tai sisällyttämällä. Korvatulle opinnot siirretään aiempien opintojen alkuperäinen arvosana. Sisällytetyille opinnoille voidaan antaa alkuperäinen arvosana, jos se hyväksytään opiskelijalle samoilla tiedoilla (nimi ja laajuus) kuin alkuperäinen suoritus. Muissa tapauksissa annetaan arvosana hyväksytty (HYV).

Osaamisen näytössä opiskelijan osaamista verrataan opetussuunnitelmassa määriteltyihin osaamistavoitteisiin. Näytöt arvioidaan opintojakson arviointikriteerien mukaisesti. Näyttönä suoritetusta opintojaksosta annetaan arvosana kuten muistakin suorituksista.

Opettajat vastaavat arvioinnista ja kirjaavat arvioinnit opintorekisteriin Pepissä opettajan työpöydällä. Moduulin aikainen arviointikirjanpito tehdään Learn-oppimisympäristössä.

Harjoittelujen aikainen arviointikirjanpito toteutetaan koulutusten harjoitteluohjeiden mukaisesti.

Arvioinnit kirjataan Pepissä pääsääntöisesti sille päivämäärälle, jona opettaja antaa arvioinnin. Poikkeuksena tästä ovat lukukausien rajakohdat: tammikuussa arvioitavat edellisen kalenterivuoden suoritukset kirjataan päivämäärälle 31.12. Elokuussa arvioitavat edellisen lukuvuoden suoritukset kirjataan päivämäärälle 31.7. Oikealle kalenterivuodelle kirjaamisella on merkitystä tilastojen oikeellisuuden näkökulmasta ja oikealle lukuvuodelle kirjaamisella Kelan suorittaman opintojen edistymisen seurannan näkökulmasta.

Julkisuus- ja tietosuojalainsäädäntö määrittää arvosanojen julkisuuden. Numeeriset arvosanat ovat julkista tietoa. Sanallisia arviointeja opiskelijan opinnoista ei saa asettaa julkisesti esille eikä esittää yleisesti tietoverkossa. Opiskelija voi tarkastella omia arvosanojaan opiskelijan työpöydällä (Pakki) ja Tuudossa.

5 Arviointiasteikot

HAMKissa on käytössä kaksi arviointiasteikkoa: numeerinen 5–hylätty (HYL) ja hyväksytty–hylätty (HYV–HYL). Kaikki saman opinnon opiskelijat arvioidaan samalla asteikolla.

Opiskelijoille kerrotaan opintojen arvioinnista (asteikko, kriteerit, menetelmät) toteutuksen alussa.

Toisen asteen opiskelijoiden väyläopinnot arvioidaan numeerisella asteikolla (5–HYL). Väyläopintojen mahdollinen HYV-arvosana vastaa toisen asteen opinnoissa arvosanaa 3.

5.1 Asteikko 5 – HYL

Opintojen arvioinnissa käytetään pääsääntöisesti numeerista 5–HYL asteikkoa.

Asteikon 5 – HYL arvosanojen merkitys on määritelty seuraavasti:

- 5 – kiitettävä
- 4–3 – hyvä
- 2–1 – tyydyttävä
- HYL – hylätty

Arviointiasteikon valinnassa on tärkeää huomioida arvioinnin merkitys jatko-opintojen, työllistymisen tai viranomais määräysten näkökulmasta. Hylätyn arvosanan osalta hylkäämiseen syy kirjataan opintorekisteriin arvioinnin yhteydessä. Hylkäämisen syyn kirjaaminen on ohjeistettu intrasta löytyvissä arviointiohjeissa.

5.2 Asteikko HYV – HYL

Tietyissä tapauksissa arvioinnissa käytetään asteikkoa HYV–HYL.

Asteikon HYV–HYL arvosanojen merkitys on määritelty seuraavasti:

- HYV – hyväksytty
- HYL – hylätty

Hylätyn arvosanan osalta hylkäämiseen syy kirjataan opintorekisteriin arvioinnin yhteydessä.

Asteikkoa HYV–HYL voidaan käyttää seuraavissa tapauksissa:

- Tutkintoon kuuluva harjoittelu. Harjoittelun arvioinnista on lisäohjeita harjoitteluja käsittelevässä toimintaohjeessa.
- Muiden opintojaksojen arvioinnissa, mikäli numeerisen asteikon käyttö ei ole tarkoituksenmukaista.

6 Opinnäytetyön arviointi

Opinnäytetöiden hallinnointiin käytetään Wihi-järjestelmää. Opinnäytetyötä ohjaava opettaja hyväksyy opinnäytetyön opintojaksojen mukaiset vaiheet projektin edetessä Wihissä.

Suoritukset siirtyvät automaattisesti Wihistä opiskelijan opintosuorituksiin Peppiin.

Opinnäytetyön valmistuttua, numeerinen arviointi annetaan erikseen jokaiselle arvioinnin kohteelle, jotka vaihtelevat opinnäytetyötyypin mukaan. Opinnäytetyön tarkastaja(t) ja viestinnän opettaja antavat oman numeerisen arvionsa Wihissä ja opinnäytetyötä ohjaava opettaja vastuuarvioijana hyväksyy lopulliset numeeriset arvioinnit ja kirjoittaa arviointilausunnon. Numeerinen arviointi siirtyy Wihistä Peppiin ja opiskelija voi tarkastella arviointia opiskelijan työpöydältä (Pakki) ja Tuudosta.

Valmis opinnäytetyö arvioidaan asteikolla 5–HYL. Opinnäytetyön arvioinnista on lisäohjeita Intran opinnäytetyö-sivulla.

7 Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavan kielitaidon arviointi

Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittava kielitaidosta arvioidaan suullinen ja kirjallinen taito asteikolla hyvä/tydyttävä (asetus 1129/2014, 7 § ja laki 424/2003, 6 §).

Mikäli amk-tutkinto-opiskelijan koulusivistyskieli on suomi, opiskelija suorittaa:

- ruotsia (5 op)
- ruotsin suullinen osaaminen, arviointiasteikko tyydyttävä (2) ja hyvä (4)
- ruotsin kirjallinen osaaminen, arviointiasteikko tyydyttävä (2) ja hyvä (4)

Mikäli amk-tutkinto-opiskelijan koulusivistyskieli on ruotsi, opiskelija suorittaa suomen kielen kirjallisen ja suullisen osaamisen näyttökokeen, jonka perusteella hänelle kirjataan:

- suomen kieli (5 op), arviointiasteikko HYV/HYL
- suomen suullinen osaaminen, arviointiasteikko tyydyttävä (2) ja hyvä (4)
- suomen kirjallinen osaaminen, arviointiasteikko tyydyttävä (2) ja hyvä (4)

8 Hylätyn arvosanan suorittaminen ja hyväksytyn arvosanan korottaminen

Hylätyn arvosanan suorittaminen ja hyväksytyn arvosanan korottaminen perustuvat opinnot osaamistavoitteisiin. Osaamisen arvioinnin perustana on toteutussuunnitelma. Opettaja määrittelee, miten hylätyn arvosanan voi suorittaa tai hyväksytyn arvosanan korottaa.

Jos opiskelija ilmoittautuu opinnot, muttei osallistu sille, opettaja hylkää ilmoittautumisen ja kirjaa hylkäämisen syyn.

8.1 Hylätyn arvosanan korottaminen

Hylätyn arvosanan suorittaminen kohdistuu opettajan päätöksen mukaisesti joko koko opintojaksoon tai sen hylättyyn arvioitavaan osaan. Opiskelija voi yrittää suorittaa hylättyä

arvosanaa kahdesti. Suorittaminen tulee ajoittaa mahdollisimman nopeasti opintojakson päätyttyä niin, että opintojen sujuva eteneminen on mahdollista.

Hylätty arvosana tulee korottaa viimeistään kuuden kuukauden kuluessa opinnon päättymisestä. Jos opiskelija ei yrityksestä huolimatta saa hyväksyttyä arvosanaa, hänen on neuvoteltava hylätyn opinnon suorittamisesta opettajan/opettajien kanssa ja tarvittaessa aloitettava suorittaminen uudelleen.

Kun opiskelija saa suoritettua hylätyn arvosanan hyväksytyksi, hän ei voi enää korottaa sitä.

8.2 Hyväksytyn arvosanan korottaminen

Hyväksytyn arvosanan korottamisyritys kohdistuu koko opintojaksoon. Hyväksytysti suoritettua arvosanaa on mahdollista yrittää korottaa kerran ja se on tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa opinnon päättymisestä. Korotuksen arviointiin opettajalla on aikaa yksi (1) kuukausi. Onnistumaton arvosanan korotusyritys ei alenna arvosanaa.

9 Arvioinnin oikaiseminen

Opiskelija voi hakea oikaisua ammattikorkeakoulututkinnon, ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tai avoimen ammattikorkeakoulun opinnon arvosanaan.

Jos opiskelija on tyytymätön saamaansa opinnon arvosanaan, hän voi pyytää siihen oikaisua opettajalta. Kirjallinen tai suullinen oikaisupyyntö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija on saanut tiedon arvosanasta. Opiskelijan katsotaan saaneen tiedon arvosanasta yhden vuorokauden kuluttua siitä, kun arvosana on kirjattu opintorekisteriin.

Oikaisupyynnöt käsitellään viivytyksettä. Saamaansa vastineeseen tyytymätön opiskelija voi hakea oikaisua ammattikorkeakoulun tutkintolautakunnalta. Kirjallinen oikaisuvaatimus on esitettävä 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija on saanut tiedon vastineesta oikaisupyyntöön.

Tarkemmat ohjeet oikaisuvaatimuksen teosta tutkintolautakunnalle on kirjattu HAMKin tutkintosääntöön.

10 Epärehellisyys vaikutus arviointiin

Opiskelijan epärehellisyys opintosuorituksessa, kuten vilppi (myös tekoälyn ohjeistuksen vastainen käyttö tulkitaan vilpiksi) tai plagiointi (toisen henkilön tuottaman sisällön kopioiminen ja esittäminen omana tuotoksena), johtaa aina kyseisen tentin, harjoitustyön, opinnäytetyön tai muun opintosuorituksen hylkäämiseen sekä asian kurinpidolliseen käsittelyyn, jossa päätetään opiskelijan rankaisemisesta. Samalla opiskelijalta evätään uusintamahdollisuus ja hänen tulee suorittaa koko opinto uudelleen, kun opinto on seuraavan kerran tarjolla. Jos opiskelija menettelee vilpillisesti tentissä, tilaisuuden valvoja poistaa hänet tilaisuudesta ja suoritus hylätään.

11 Täydentävät ohjeet ja tutkintosääntö

- Tutkintosääntö (HAMK Intra – Ohjaan ja opetan sekä HAMKin verkkosivut)
 - <https://hameenamk.sharepoint.com/sites/ohjaan-ja-opetan/SitePages/tutkintosaanto.aspx>
- Opintojen arviointiin liittyvät ohjeet (HAMK Intra – Ohjaan ja opetan)
 - <https://hameenamk.sharepoint.com/sites/ohjaan-ja-opetan/SitePages/opintojen-arviointi-ohjeet.aspx>
- Opintojen arviointiin liittyvät ohjeet opiskelijalle (HAMKin verkkosivut)
 - <https://www.hamk.fi/opiskelijalle/opintojen-suunnittelu/arviointi/>
- AHOT-ohjeet (HAMK Intra – Ohjaan ja opetan)
 - <https://hameenamk.sharepoint.com/sites/ohjaan-ja-opetan/SitePages/ahot-ohjeet.aspx>
- Harjoitteluohjeet (HAMK Intra – Ohjaan ja opetan)
 - <https://hameenamk.sharepoint.com/sites/ohjaan-ja-opetan/SitePages/harjoittelu.aspx>
- Opinnäytetyöohjeet (HAMK Intra – Ohjaan ja opetan)
 - <https://hameenamk.sharepoint.com/sites/ohjaan-ja-opetan/SitePages/opinnaytetyo.aspx>
- Arenen suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta

-
- <https://arene.fi/julkaisut/suositus-ammattikorkeakoulujen-yhteisista-kompetensseista-ja-niiden-soveltamisesta-2022/>